

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU14

En effektivare flytträtt av försäkringssparande

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i bl.a. försäkringsrörelselagen, inkomstskattelagen och skatteförfarandelagen.

De avgifter som försäkringsföretagen tar ut i samband med flytt av försäkringssparande är fortfarande i många fall omotiverat höga. Lagändringarna syftar till att effektivisera möjligheterna att återköpa och överföra (flytta) livförsäkringar. Det föreslås tydligare regler om vilka kostnader ett försäkringsföretag får beakta när det fastställer avgifter vid återköp och flytt. Lagändringarna i denna del berör sådana försäkringar som omfattas av den civilrättsliga återköps- eller flytträtten enligt försäkringsavtalslagen, dvs. individuell personförsäkring med sparmoment.

Lagförslaget innebär vidare att den skatterättsliga flyttregeln i inkomstskattelagen förtydligas och utökas. Den skatterättsliga flyttregeln gäller till skillnad från de civilrättsliga flyttreglerna i försäkringsavtalslagen alla typer av pensionsförsäkringar, dvs. även kollektivavtalade försäkringar. Enligt förslaget klargörs att hela värdet i en eller flera pensionsförsäkringar får flyttas till en annan pensionsförsäkring med samma person som försäkrad, utan några beskattningseksekvenser. En sådan flytt ska även kunna göras under en pågående utbetalning av pension, men pensionsutbetalningar får inte ha påbörjats från den mottagande försäkringen. Det nuvarande kravet på att den mottagande pensionsförsäkringen ska vara nytecknad föreslås slopas. Detsamma gäller kravet på att den mottagande försäkringen ska vara tecknad av försäkringstagaren i den ursprungliga försäkringen.

Lagförslaget innebär också vissa ändringar av övergångsbestämmelserna till ändringar i inkomstskattelagen och lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Det omfattar även förslag om kontrolluppgifter i skatteförfarandelagen som syftar till att effektivisera Skatteverkets kontrollverksamhet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottet tillstyrker således regeringens lagförslag, men menar samtidigt att det behövs ytterligare åtgärder för att stärka konsumentmakten och förbättra flytträtten. Därför föreslår utskottet att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tydligt skiljer fond- och depåförsäkringar från traditionella livförsäkringar. Syftet är att ytterligare begränsa avgifterna vid återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar.

Utskottet anser därmed att riksdagen delvis bör bifalla elva motionsyrkanden. Ett motionsyrkande avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns en reservation (KD).

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:124 En effektivare flytträtt av försäkringssparande.

Åtta yrkanden i följdmotioner.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Inledning	6
Regeringens lagförslag	6
Ytterligare förändringar av avgiftsregler	8
Utredning om andra hinder vid flytt av tjänstepension	13
Reservation	15
Utredning om andra hinder vid flytt av tjänstepension, punkt 3 (KD)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotionerna	16
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18
<i>Bilaga 3</i>	
Skatteutskottets yttrande 2019/20:SkU3y	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
  2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
  3. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043),
  4. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:124 punkterna 1–4.

2. Ytterligare förändringar av avgiftsregler

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tydligt skiljer fond- och depåförsäkringar från traditionella livförsäkringar när det gäller vilka avgifter som får tas ut vid flytt och återköp och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna
2018/19:3114 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2018/19:3122 av Ulla Andersson m.fl. (V),
2018/19:3123 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkandena 1–4,
2019/20:2031 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt
2019/20:2801 av Mats Persson m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

3. Utredning om andra hinder vid flytt av tjänstepension

Riksdagen avslår motion

2018/19:3123 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation (KD)

Stockholm den 7 november 2019

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M) och Sofia Westergren (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2018/19:124 En effektivare flytträtt av försäringssparande. I propositionen föreslås tydligare regler i försäkringsrörelselagen (2010:2043) om vilka kostnader försäkringsföretag ska få beakta när de fastställer avgifter vid återköp och flytt. Det föreslås vidare att det i inkomstskattelagen (1999:1229) klargörs att hela värdet i en eller flera pensionsförsäkringar får flyttas till en annan pensionsförsäkring med samma person som försäkrad, utan några beskattningsekvenser. Det föreslås också ändringar av övergångsbestämmelserna till ändringar i inkomstskattelagen och lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Dessutom föreslås ändringar i skatteförfarandelagen (2011:1244) som avser kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

I proposition 2018/19:158 En ny reglering för tjänstepensionsföretag, som utskottet behandlar i betänkande 2019/20:FiU12, föreslås att tjänstepensionsföretag ska följa samma regler som försäkringsföretag när det gäller vilka avgifter som får tas ut vid flytt av försäkring.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. I ärendet behandlas också två motioner som väckts under allmänna motionstiden 2019/20. Samtliga motionsyrkanden är i form av tillkännagivanden. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Skatteutskottet har yttrat sig över lagförslaget i de delar det berör skatteutskottets beredningsområde. Skatteutskottets yttrande finns i bilaga 3.

Den 24 oktober 2019 var statssekreterare Ulf Holm i utskottet för att lämna kompletterande information i ärendet.

Utskottets överväganden

Inledning

Inledningsvis behandlar utskottet regeringens lagförslag. Därefter behandlas motioner som samtliga innehåller förslag om tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till lagförslagen. Motionerna handlar om ytterligare förändringar av avgiftsreglerna, bl.a. om rätten att ta ut avgifter för att täcka anskaffningskostnader, avgiftstak, fribelopp vid flytt av små försäkringsvärden samt retroaktiviteten i lagstiftningen. Därutöver behandlas ett motionsyrkande om att utreda om det finns andra hinder än höga avgifter vid flytt av tjänstepension. De delar i propositionen som motionerna anknyter till utvecklas i samband med behandlingen av dessa.

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i bl.a. försäkringsrörelselagen, inkomstskattelagen och skatteförfarandelagen.

Propositionen

Ändringar i försäkringsrörelselagen för att förtydliga avgifter vid återköp och flytt

De avgifter som försäkringsföretagen tar ut i samband med flytt är enligt regeringen fortfarande i många fall omotiverat höga. Det leder bl.a. till en inlåsning av konsumenterna och hämmar konkurrensen. Regeringen föreslår därför att det införs nya regler i försäkringsrörelselagen som tydliggör och begränsar vilka typer av kostnader som får beaktas när försäkringsföretagen fastställer sina återköps- och flyttavgifter. Förslaget innebär att ett försäkringsföretag vid återköp eller överföring av individuell personförsäkring med sparmoment ska få ta ut avgifter som högst uppgår till ett belopp som motsvarar

1. direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar, beräknade för försäkringar av samma slag
2. kvarstående anskaffningskostnader som direkt kan hänföras till den återköpta eller överförda försäkringen. Ett försäkringsföretag ska dock inte få ta ut avgifter för kvarstående anskaffningskostnader senare än tio år efter det att försäkringsavtalet ingicks.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få utfärda föreskrifter om vilka direkta administrativa kostnader som får beaktas vid beräkningen av avgifterna.

De föreslagna bestämmelserna om avgifter ska gälla för sådana försäkringsavtal som omfattas av den civilrättsliga återköps- eller flytträtten enligt försäkringsavtalslagen. Det innebär att tillämpningsområdet begränsas till individuella personförsäkringar med sparmoment och således inte omfattar kollektivavtalsgrundade tjänstepensionsförsäkringar.

Av propositionen framgår att regeringen avser att följa upp hur de föreslagna nya reglerna kommer att tillämpas och vid behov återkomma med förslag till ytterligare åtgärder.

Den skatterättsliga flyttregeln utökas och förtydligas

Många arbetstagare som omfattas av kollektivavtal har rätt att flytta sin tjänstepension till en annan kollektivavtalad tjänstepensionsförsäkring. Den skatterättsliga flyttregeln infördes 2000 för att möjliggöra flytt av värdet i pensionsförsäkringar utan skattekonsekvenser. Den skatterättsliga flyttregeln är emellertid frivillig då den förutsätter att parterna har avtalat om flytträtt. Till skillnad från den civilrättsliga återköps- och flyttregeln i försäkringsavtalslagen gäller den skatterättsliga flyttregeln alla typer av pensionsförsäkringar, dvs. även kollektivavtalade försäkringar.

Regeringen föreslår i propositionen att det i inkomstskattelagen klargörs att hela värdet i en eller flera pensionsförsäkringar får flyttas till en annan pensionsförsäkring med samma person som försäkrad, utan några beskattningskonsekvenser. En sådan flytt ska även kunna göras under en pågående utbetalning av pension, men pensionsutbetalningar får inte ha påbörjats från den mottagande försäkringen.

Det nuvarande kravet på att den mottagande pensionsförsäkringen ska vara nytecknad slopas i regeringens förslag. Detsamma gäller kravet på att den mottagande försäkringen ska vara tecknad av försäkringstagaren i den ursprungliga försäkringen.

Regeringen föreslår även ändringar i skatteförfarandelagen när det gäller kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar. Syftet är att effektivisera Skatteverkets kontrollverksamhet.

Slutligen innehåller propositionen också förslag om ändringar av nu gällande övergångsbestämmelser till ändringar i inkomstskattelagen och lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Syftet är att förhindra att beskattningen med avkastningsskatt förändras i samband med överlåtelse eller överföring av vissa försäkringsavtal som ingåtts före den 2 februari 2007.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. Regeringen föreslår vissa övergångsbestämmelser. Vid återköp eller överföring som avser

försäkringsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet men efter den 30 juni 2007 och inte förnyats efter ikraftträdandet ska

1. äldre bestämmelser gälla i fråga om avgifter för att täcka administrativa kostnader för återköpet eller överföringen
2. de nya bestämmelserna gälla i fråga om avgifter för att täcka kvarstående anskaffningskostnader.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag (ytr. 2019/20:SkU3y). Det är enligt skatteutskottet viktigt att möjligheterna att återköpa och överföra (flytta) livförsäkringar effektiviseras och att pensioneringssyftet därmed upprätthålls och underlättas. Skatteutskottets yttrande finns i bilaga 3.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet anser, liksom skatteutskottet, att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

Ytterligare förändringar av avgiftsregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tydligt skiljer fond- och depåförsäkringar från traditionella livförsäkringar. Syftet är att ytterligare begränsa avgifterna vid återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar. Därmed bifaller riksdagen delvis motionsyrkanden om avgiftsbegränsningar.

Propositionen

Rätten att ta ut avgifter för anskaffningskostnader

För att ytterligare motverka förekomsten av omotiverat höga återköps- och flyttavgifter föreslår regeringen att det införs en tidsbegränsning för den del av återköps- eller flyttavgiften som ska täcka kvarstående anskaffningskostnader. Regeringen anser dock, i likhet med flera remissinstanser, däribland Finansinspektionen och Svenska Aktuarie-föreningen, att en tidsbegränsning om fem år (som är den tidsgräns som föreslogs i Finansdepartementets promemoria) är alltför kort. Enligt regeringens uppfattning framstår en tidsbegränsning om tio år som mer rimlig. Under en tioårsperiod bör enligt regeringen anskaffningskostnaden för de nu aktuella försäkringarna kunna amorteras av. Därefter bör ett försäkringsföretag inte ha rätt att beakta

eventuella kvarstående kostnader när företaget tar ut avgift av den som väljer att återköpa eller flytta sitt försäkringssparande. Regeringens förslag innebär således att ett försäkringsföretag inte kommer att få ta ut några avgifter för att täcka kvarstående anskaffningskostnader om ett återköp eller en flytt görs tio år eller mer efter det att försäkringen tecknades. Ändringarna berör sådana försäkringar som omfattas av den civilrättsliga återköps- eller flytträtten enligt försäkringsavtalslagen, dvs. individuella personförsäkringar med sparmoment.

Regeringen hänvisar i propositionen till kontributionsprincipen som innebär att ett försäkringsföretag ska säkerställa att ett återköp eller en flytt varken missgynnar den lämnande försäkringstagaren eller det kvarvarande försäkringstagarkollektivet. Den bärande tanken med lagförslaget är enligt regeringen att en försäkringstagare vid ett återköp eller en flytt ska få det belopp som han eller hon är berättigad till, dvs. de värden i försäkringsföretaget som försäkringen så långt gett upphov till med avdrag för rimliga kostnader som återköpet eller flytten faktiskt innebär för företaget och de övriga i försäkringstagarkollektivet.

Avgiftstak för flyttavgiften

Av propositionen framgår att ett par remissinstanser anser att flyttavgiften bör vara begränsad till ett avgiftstak som är uttryckt i kronor. Enligt regeringens uppfattning skulle en sådan begränsning av försäkringsföretagens avgiftsuttag dock innebära en alltför långtgående prisreglering. Regeringen bedömer att förslaget är en tillräcklig åtgärd för att motverka omotiverat höga avgifter och de inlåsnings effekter som dessa medför. Regeringen menar också att ett avgiftstak kan verka normbildande och därigenom bli den avgift som samtliga företag använder.

Retroaktiviteten i lagstiftningen

Den civilrättsliga återköpsrätten enligt försäkringsavtalslagen gäller sedan den 1 januari 2006 och flytträtten sedan den 1 juli 2007. Ett par remissinstanser anser att förslaget bör gälla även för försäkringsavtal som är tecknade före den 30 juni 2007. Enligt regeringen framstår det som mindre lämpligt, eftersom försäkringsavtalsparterna vid den tidpunkten hade anledning att utgå från väsentligen andra förutsättningar än efter det att den lagstadgade flytträtten infördes. Frågan är enligt regeringen i stället om de bestämmelser som föreslås i propositionen ska tillämpas endast på avtal som ingås efter ikraftträdandet eller om de även ska tillämpas på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet men efter den 30 juni 2007. Regeringen framhåller att retroaktiv lagstiftning av principiella skäl bör undvikas på det förmögenhetsrättsliga området, om inte tungt vägande skäl motiverar det. Sammantaget bedömer regeringen att det i detta fall finns tillräckligt tungt vägande skäl för en viss retroaktiv tillämpning. Det finns enligt regeringen ett starkt konsumentskyddsintresse av att effektivisera återköps- och flytträtten genom lägre och mer transparenta

avgifter. Mot detta måste man dock, som flera remissinstanser också påpekar, ställa parternas berättigade intresse av att de grundläggande förutsättningarna för ingångna avtal inte rubbas i onödan. Enligt regeringens sammanvägda bedömning föreslås de nya bestämmelserna om avgifter för att täcka kvarstående anskaffningskostnader gälla vid återköp eller flytt som avser försäkringsavtal som ingåtts före ikraftträdandet men efter den 30 juni 2007 och inte förnyats efter ikraftträdandet.

Den skatterättsliga flyttregeln utökas och förtydligas

Regeringens lagförslag innebär att den skatterättsliga flyttregeln utökas och förtydligas. Som skäl till detta anger regeringen bl.a. att antalet och andelen fribrev troligtvis kommer att öka i takt med en alltmer rörlig arbetsmarknad. Det är därför enligt regeringen angeläget att den försäkrade ges möjlighet att samla sina fribrev och försäkringar hos en försäkringsgivare för att bl.a. kunna minska sitt samlade avgiftsuttag. Exempelvis föreslås kravet på att den mottagande försäkringen ska vara nytecknad slopas. Härigenom underlättas en sammanläggning av fribrev och därmed den försäkrades möjligheter att minska sitt totala avgiftsuttag och förutsättningar att bedöma sin framtida pension.

Motionerna

Rätten att ta ut avgifter för anskaffningskostnader

I kommittémotion 2018/19:3114 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att propositionen visserligen är ett steg i rätt riktning men att den inte når hela vägen fram. Rätten att ta ut avgifter för anskaffningskostnader bör enligt motionärerna begränsas till fem år i stället för de tio år som föreslås i propositionen. Motsvarande yrkande finns också i kommittémotion 2019/20:2031 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1.

Ett förslag om att anskaffningskostnaden ska anses vara betald efter fem år finns även i kommittémotion 2018/19:3123 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 1. Enligt motionärerna skulle en kortare återbetalningstid för anskaffningskostnaderna än de tio år regeringen föreslår pressa ned priserna genom att branschen tvingas bli mer effektiv, men framför allt skulle det göra det möjligt att snabbare flytta försäkringskapital för de försäkringstagare som inte är nöjda.

Mats Persson m.fl. menar i kommittémotion 2019/20:2801 (L) att propositionen missar målet och inte på allvar avhjälpes de hinder som många pensionssparare möter när de vill flytta sina pensionspengar. Enligt yrkande 1 i nämnda motion bör avgiften vid flytt av en individuell personförsäkring med sparmoment endast få motsvara de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar, beräknade för försäkringar av samma slag. Det innebär att avgifter för kvarstående anskaffningskostnader som är direkt hänförliga till den återköpta eller överförda försäkringen inte alls

bör få tas ut enligt motionärerna. Regleringen av avgiften i denna del ska enligt motionen gälla oavsett när försäkringen tecknats.

Avgiftstak för flyttavgiften

Ulla Andersson m.fl. (V) framhåller i kommittémotion 2018/19:3122 att även om regeringens förslag går i rätt riktning kommer det föreslagna regelverket om det vinner laga kraft fortfarande att vara otydligt och riskera att leda till höga avgifter vid flytt av sparande. Därför anser motionärerna att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att flyttavgiften ska vara begränsad till ett avgiftstak som är uttryckt i kronor och som ska presenteras för kunden innan försäkringen tecknas.

Också Jakob Forssmed m.fl. (KD) framför, i kommittémotion 2018/19:3123 yrkande 2, att ett avgiftstak uttryckt i kronor bör införas. Det skulle enligt motionärerna kunna vara ett fast tak eller ett tak uttryckt som en andel av prisbasbeloppet. Med ett sådant tak skulle transparensen och konkurrensen kunna öka, menar motionärerna.

Retroaktiviteten i lagstiftningen

Enligt kommittémotion 2018/19:3114 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2 bör ett tillkännagivande riktas till regeringen om att den fria flytträtten även ska omfatta försäkringar tecknade före den 1 juli 2007. Motsvarande förslag finns i kommittémotion 2019/20:2031 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2. Flytträtten bör enligt motionärerna gälla lika för alla försäkringar, oavsett när de tecknades.

Också i kommittémotion 2018/19:3123 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 3 anförs att försäkringar tecknade före den 1 juli 2007 bör omfattas av den nya lagen om flytträtt. I den sistnämnda motionen anförs att majoriteten av kapitalet bundits upp före 2007. Därmed är behovet av den nya lagstiftningen som begränsar flyttavgifterna enligt motionärerna egentligen störst för de mer omfattande försäkringarna (som ofta också är de äldsta), inte för de försäkringar som är tecknade i närtid.

Mats Persson m.fl. (L) förordar på liknande sätt i kommittémotion 2019/20:2801 yrkande 2 att flytträtt ska införas även för sådana försäkringar med sparmoment som tecknats före den 1 juli 2007. Som en konsekvensändring bör enligt motionärerna även återköpsrätten enligt försäkringsavtalslagen omfatta personförsäkringar tecknade före den 1 januari 2006.

Fribelopp m.m. för att underlätta flytt av försäkringsvärden

I kommittémotion 2018/19:3123 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 4 framhålls att regeringen bör utreda och därefter lämna förslag om att det införs ett fribelopp vid flytt av små försäkringsvärden samt en automatisk flytt av försäkringsvärden under fribeloppet vid byte av arbetsgivare. Enligt motionärerna kan små belopp hos tidigare arbetsgivare innebära att

flyttavgiften blir en mycket stor andel av det flyttade värdet. Med ett fribelopp går det att slå samman mindre försäkringsvärden, vilket förenklar hanteringen av tjänstepensionen, och med en automatisk flytt av försäkringsvärden till nya arbetsgivare säkerställs dessutom att kapitalet samlas och avgifterna blir färre och mindre.

Utskottets ställningstagande

I motionerna lyfts frågor om rätten att ta ut avgifter för anskaffningskostnader, avgiftstak för flyttavgiften, retroaktiviteten i lagstiftningen och fribelopp vid flytt av små försäkringsvärden m.m. Utskottet kan konstatera att det i propositionen inte görs någon åtskillnad mellan traditionella försäkringar och fond- och depåförsäkringar när det gäller vilka avgifter som ska få tas ut vid flytt av försäkringsvärden. Det görs inte heller i motionerna. Under beredningen i utskottet har emellertid frågan om skilda regler för traditionella försäkringar respektive fond- och depåförsäkringar aktualiserats. I det sammanhanget har utskottet kallat statssekreterare Ulf Holm till utskottet för att få kompletterande information i frågan.

Frågan om skilda avgiftsregler för de olika försäkringskategorierna vid flytt av försäkringsvärden har inte utretts särskilt. Det har därmed inte heller gjorts någon analys av sådana reglers eventuella utformning eller vilka konsekvenser skilda avgiftsregler skulle kunna få. Det finns vissa argument för ett gemensamt regelverk, exempelvis det faktum att traditionella försäkringar och fondförsäkringar, likväl som depåförsäkringar, lyder under samma europeiska distributionsregelverk. Skilda avgiftsregler skulle därmed kunna riskera att göra flyttlagstiftningen mer svåröverskådlig. Det finns emellertid flera faktorer som talar för skilda avgiftsregler. Ur ett rörelseperspektiv kan konstateras att traditionella försäkringar och fondförsäkringar tillhör olika försäkringsklasser och att det finns skillnader mellan dessa produkttyper. I fråga om fond- och depåförsäkringar är det exempelvis lättare att direkt observera ett värde för de underliggande tillgångarna än det är för traditionella livförsäkringar. När det gäller traditionella livförsäkringar handlar det om en gruppering av de underliggande tillgångarna mellan kunderna, vilket medför att det bl.a. finns principer för riskdelning att beakta och att det därför kan vara mer komplicerat att bestämma värdet på en traditionell livförsäkring vid en flytt. En annan skillnad är att traditionella livförsäkringar ibland kan bestå av mer illikvida tillgångar än vad som är fallet för fond- och depåförsäkringar. I fond- och depåförsäkringar finns inte samma inslag av kollektivism som vid traditionella livförsäkringar, utan i stället är det den enskilde som bär risken för sina placeringar. Sammanfattningsvis är utskottets uppfattning att det finns mycket som talar för att det vore lämpligt att ha skilda avgiftsregler vid flytt och återköp för de olika försäkringskategorierna.

Utskottet föreslår därför att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tydligt skiljer fond- och depåförsäkringar från traditionella

livförsäkringar. Syftet är att ytterligare begränsa avgifterna vid återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar. Mer specifikt bör regeringen återkomma med ett lagförslag om fond- och depåförsäkringar utformat enligt följande riktlinjer:

1. Flyttavgifterna ska begränsas kraftigt, med utgångspunkten att de ska motsvara enbart de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar, beräknade för försäkringar av samma slag.
2. Ett avgiftstak på flyttavgiften bör införas, där kostnaden uttrycks i kronor och ören.
3. Försäkringar tecknade före den 1 juli 2007 bör omfattas av motsvarande flytträtt som försäkringar tecknade därefter, dock under förutsättning att inte avgörande skäl talar mot detta.
4. Möjligheten prövas att införa dels ett fribelopp vid flytt av små försäkringsvärden, dels en automatisk flytt av försäkringsvärden under fribeloppet vid byte av arbetsgivare.

Beträffande frågan om retroaktiviteten i lagstiftningen vill utskottet understryka att det utifrån ett konsumentperspektiv är viktigt att en försäkringstagare med en gällande fond- eller depåförsäkring så långt som möjligt erbjuds samma återköps- och flyttavgifter som en försäkringstagare som tecknar en ny försäkring. Dessutom bör behovet av en skärpt lagstiftning vara som störst för de mer omfattande (ofta de äldsta) försäkringarna, eftersom dessa kostar mest i flyttavgift. Som Konkurrensverket har pekat på är en långtgående flytträtt som omfattar pensionsförsäkringar oavsett när i tiden de är tecknade viktig dels för kundörligheten och en väl fungerande konkurrens, dels för konsumenternas framtida privatekonomiska situation.

När det gäller traditionella livförsäkringar anser utskottet mot bakgrund av de skäl som anges i propositionen att den föreslagna lagstiftningen i huvudsak är väl avvägd.

Mot den bakgrunden tillstyrks delvis de här aktuella motionsyrkandena.

Utredning om andra hinder vid flytt av tjänstepension

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen ska låta utreda hur flytt av tjänstepension kan underlättas.

Jämför reservationen (KD).

Motionen

Jakob Forssmed m.fl. (KD) framför, i kommittémotion 2018/19:3123 yrkande 5 att det bör utredas hur flytt av tjänstepension kan underlättas. Motionärerna pekar på att kundörligheten generellt är mycket låg på pensionsförsäkringsmarknaden. Flyttar inom kollektivavtalade försäkringar är

– trots de väsentligt lägre avgifterna – inte särskilt mycket vanligare än för de dyra privata försäkringarna. Detta tyder enligt motionärerna på att sänkta flyttavgifter inte nödvändigtvis kommer att lösa alla problem med låg flyttfrekvens. Därför kan det finnas skäl att se om det finns andra hinder än flyttavgifter som behöver åtgärdas, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Motionärerna anser att det bör utredas om det finns andra hinder än höga avgifter som behöver åtgärdas för att underlätta flytt av tjänstepension. Utskottet kan konstatera att förslagen i propositionen är begränsade till att avse en effektivisering av den i dag lagstadgade flytträtten. Av propositionen framgår att regeringen avser att följa upp hur de föreslagna nya reglerna om återköp och flytträtt i försäkringsavtalslagen kommer att tillämpas och vid behov återkomma till riksdagen med förslag till ytterligare åtgärder. Förslagen i propositionen avser i denna del individuella personförsäkringar med sparmoment. När det gäller villkoren för de kollektivavtalade tjänstepensionerna har de sedan länge ansetts vara en fråga för arbetsmarknadens parter att fastställa. Den delen av tjänstepensionsmarknaden har dessutom i allmänhet ansetts präglas av ett högt kundskydd.

Mot den bakgrunden anser utskottet att riksdagen bör avslå det här aktuella motionsyrkandet.

Reservation

Utredning om andra hinder vid flytt av tjänstepension, punkt 3 (KD)

av Jakob Forssmed (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:3123 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag kan konstatera att kundörligheten generellt är mycket låg på pensionsförsäkringsmarknaden. Dessutom är flyttar inom kollektivavtalade försäkringar – trots väsentligt lägre avgifter – inte särskilt mycket vanligare än bland de dyra privata försäkringarna. Detta tyder på att sänkta flyttavgifter inte kommer att lösa alla problem med låg flyttfrekvens utan att det kan finnas andra hinder som behöver ses över. Därför bör regeringen låta utreda hur flytt av tjänstepension kan underlättas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:124 En effektivare flytträtt av försäkringssparande:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Följdmotionerna

2018/19:3114 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten att ta ut avgift för anskaffningskostnader ska begränsas till fem år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försäkringar tecknade före den 1 juli 2007 också ska omfattas av den fria flytträtten och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:3122 av Ulla Andersson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att flyttavgiften ska vara begränsad till ett avgiftstak som är uttryckt i kronor och som ska presenteras för kunden innan försäkringen tecknas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:3123 av Jakob Forssmed m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anskaffningskostnaden ska anses vara betald efter fem år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett avgiftstak på flyttavgiften bör införas och att kostnaden ska uttryckas i kronor och ören och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försäkringar tecknade före den 1 juli 2007 bör omfattas av den nya lagen om flytträtt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och införa ett fribelopp vid flytt av små försäkringsvärden och införa automatisk flytt av försäkringsvärden under fribeloppet vid byte av arbetsgivare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur flyttar av tjänstepension kan underlättas och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:2031 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten att ta ut avgift för anskaffningskostnader ska begränsas till fem år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försäkringar tecknade före den 1 juli 2007 också ska omfattas av den fria flytträtten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2801 av Mats Persson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den enda avgift som får tas ut vid flytt av en individuell personförsäkring med sparmoment ska motsvara de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar, beräknade för försäkringar av samma slag, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytträtt, inklusive konsekvensändringar, ska införas även för sådana personförsäkringar som tecknades före den 1 juli 2007 och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel att punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. Vid en överlåtelse av försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en ny försäkringsgivare eller en överföring av sådana försäkringsavtal från en enhet till en annan hos försäkringsgivaren ska 2 § första stycket 7 a och 9 § sjätte och sjunde styckena tillämpas på det överlåtna eller överförda avtalet om transaktionen sker efter den 31 december 2008.

I sådana fall ska försäkringsavtalet anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över.

Föreslagen lydelse

3. Vid en överlåtelse av försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en ny försäkringsgivare eller en överföring av sådana försäkringsavtal från en enhet till en annan hos försäkringsgivaren ska 2 § första stycket 7 a och 9 § sjätte och sjunde styckena tillämpas på det överlåtna eller överförda avtalet om transaktionen sker efter den 31 december 2008.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

2. För försäkringsavtal som har överlåtits till en annan försäkringsgivare eller har överförts från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet före ikraftträdandet gäller punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i den äldre lydelsen.

2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 58 kap. 18 § ska ha följande lydelse,

dels att punkt 9 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

58 kap.

18 §²

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp. Ett sådant återköp ska avse hela pensionsförsäkringens värde.

I andra fall får Skatteverket medge återköp, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp av hela eller en del av försäkringens värde kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 4 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela värdet i en eller flera pensionsförsäkringar direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om

– försäkringarna har samma person som försäkrad, och

– utbetalning inte har påbörjats från den mottagande försäkring.

En överföring som uppfyller villkoren i tredje stycket ska inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 4 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2015:775.

9. Lagen tillämpas i fråga om *överlåtelse av ett försäkringsavtal* som tecknats före den 2 februari 2007 till en annan försäkringsgivare eller *överföring av ett sådant försäkringsavtal* från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, om överlåtelsen eller överföringen genomförs efter den 31 december 2008. *Försäkringsavtalet* ska efter en sådan överlåtelse eller överföring *anses ha ingåtts vid* den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. *Försäkringsavtalet ska från den tidpunkten uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a §.*

9. Lagen tillämpas i fråga om försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 *och som överläts* till en annan försäkringsgivare eller *överförs* från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, om överlåtelsen eller överföringen genomförs efter den 31 december 2008. *Ett pensionsförsäkringsavtal* ska efter en sådan överlåtelse eller överföring *uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § från* den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.
  2. Bestämmelserna i 58 kap. 18 § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019.
  3. Vid överföring enligt 58 kap. 18 § tredje stycket andra meningen i den nya lydelsen till en pensionsförsäkring som har tecknats före den 2 februari 2007 ska det mottagande pensionsförsäkringsavtalet från överföringstidpunkten uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a §. För det mottagande pensionsförsäkringsavtalet gäller från överföringstidpunkten bestämmelserna i 58 kap. 19 a §.
  4. För försäkringsavtal som har överlåtits till en annan försäkringsgivare eller har överförts från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet före ikraftträdandet gäller punkt 9 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) i den äldre lydelsen.

3 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (2010:2043) dels att 4 kap. 18 §, 11 kap. 18 §, 12 kap. 69 § och 13 kap. 23 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 17 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

17 c §

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) får försäkringsföretaget ta ut avgifter som högst uppgår till ett belopp som motsvarar

1. direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar, beräknade för försäkringar av samma slag, och

2. kvarstående anskaffningskostnader som är direkt hänförliga till den återköpta eller överförda försäkringen.

Försäkringsföretaget får inte ta ut avgift enligt första stycket 2 senare än tio år efter det att försäkringsavtalet ingicks.

18 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla de krav på soliditet, likviditet och riskhantering som avses i 1 §,

2. vilken information enligt 2 § som ett försäkringsföretag ska lämna till försäkringstagarna, till andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar och till dem som erbjuds att teckna en försäkring i företaget,

3. vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla de krav på god försäkringsstandard som avses i 3 §, *och*

4. villkor för upplåning enligt 6 §.

3. vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla de krav på god försäkringsstandard som avses i 3 §,

4. villkor för upplåning enligt 6 §, *och*

5. vilka kostnader som får beaktas vid beräkningen av de direkta

¹ Senaste lydelse 2015:700.

kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller överföring enligt 17 c § första stycket 1.

11 kap.

18 §

Ett livförsäkringsaktiebolag ska gottskriva återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade med en fördelning som utgår från försäkringens bidrag till överskottet, om inte annat följer av bestämmelser i försäkringsavtalet eller i bolagsordningen.

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska

1. rätten till återbäring bestämmas enligt samma fördelning och principer som skulle ha gällt för försäkringsfall, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till

a) det kvarvarande försäkrings-tagarkollektivets rätt till återbäring, eller

b) försäkringsbolagets ekonomiska situation, och

2. avgifter bestämmas på grundval av de kostnader som belöper på återköpet eller överföringen och med beaktande av den fordran som kvarstår mot försäkringstagaren för kostnader som uppkommit i samband med försäkringsavtalets ingående.

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska

rätten till återbäring bestämmas enligt samma fördelning och principer som skulle ha gällt för försäkringsfall, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till det kvarvarande försäkrings-tagarkollektivets rätt till återbäring eller försäkringsbolagets ekonomiska situation.

12 kap.

69 §

Ett ömsesidigt livförsäkringsbolag ska gottskriva återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar med en fördelning som utgår från försäkringens bidrag till överskottet, om inte annat följer av bestämmelser i försäkringsavtalet eller bolagsordningen.

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska

1. rätten till återbäring bestämmas enligt samma fördelning och principer som skulle ha gällt för försäkringsfall, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till

a) det kvarvarande försäkrings-tagarkollektivets rätt till återbäring, eller

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska

rätten till återbäring bestämmas enligt samma fördelning och principer som skulle ha gällt för försäkringsfall, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till det kvarvarande försäkrings-tagarkollektivets rätt till återbäring eller försäkringsbolagets ekonomiska situation.

b) försäkringsbolagets ekonomiska situation, och

2. avgifter bestämmas på grundval av de kostnader som belöper på återköpet eller överföringen och med beaktande av den fordran som kvarstår mot försäkringstagaren för kostnader som uppkommit i samband med försäkringsavtalets ingående.

13 kap.

23 §

En livförsäkringsförening ska gottskriva återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar med en fördelning som utgår från försäkringens bidrag till överskottet, om inte annat följer av bestämmelser i försäkringsavtalet eller stadgarna.

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska

1. rätten till återbäring bestämmas enligt samma fördelning och principer som skulle ha gällt för försäkringsfall, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till

a) det kvarvarande försäkringstagarkollektivets rätt till återbäring eller

b) försäkringsföreningens ekonomiska situation, och

2. avgifter bestämmas på grundval av de kostnader som belöper på återköpet eller överföringen och med beaktande av den fordran som kvarstår mot försäkringstagaren för kostnader som uppkommit i samband med försäkringsavtalets ingående.

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska

rätten till återbäring bestämmas enligt samma fördelning och principer som skulle ha gällt för försäkringsfall, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till

det kvarvarande försäkringstagarkollektivets rätt till återbäring eller försäkringsföreningens ekonomiska situation.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

2. Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska försäkringsföretaget, i fråga om försäkringsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet, men efter den 30 juni 2007 och inte förnyats efter ikraftträdandet,

a) bestämma avgifter på grundval av de kostnader som belöper på återköpet eller överföringen, men utan beaktande av den fordran som kvarstår mot försäkringstagaren för kostnader som har uppkommit i samband med att försäkringsavtalet ingicks, enligt 11 kap. 18 §, 12 kap. 69 § eller 13 kap. 23 § i den äldre lydelsen, och

b) ta ut avgifter som högst uppgår till ett belopp som motsvarar kvarstående anskaffningskostnader som är direkt hänförliga till den återköpta eller överförda försäkringen enligt 4 kap. 17 c § första stycket 2 och andra stycket.

4 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 22 kap. 9, 10 och 12 §§ och 24 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

9 §

Kontrolluppgift ska lämnas om

1. sådan överföring av hela värdet i en pensionsförsäkring som avses i 58 kap. 18 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. försäkringsgivares överlåtelse eller överföring av en pensionsförsäkring till en annan försäkringsgivare eller till en annan del av försäkringsgivarens verksamhet.

Kontrolluppgift ska lämnas för *juridiska personer och* fysiska personer av den försäkringsgivare som har överfört värdet i försäkringen eller överlätit eller överfört försäkringen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det överlättna eller överförda värdet. Kontrolluppgiften ska också innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter för *försäkringstagaren*, den försäkrade och den mottagande försäkringsgivaren.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer av den försäkringsgivare som har överfört värdet i försäkringen eller överlätit eller överfört försäkringen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det överlättna eller överförda värdet *och den dag då överlåtelsen eller överföringen gjordes*. Kontrolluppgiften ska också innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter för den försäkrade och den mottagande försäkringsgivaren *samt för pensionsförsäkringsavtalet hos den överlåtande eller överförande försäkringsgivaren och hos den mottagande försäkringsgivaren*.

10 §

Kontrolluppgift ska lämnas om omständigheter som medför eller kan medföra avskattning av en pensionsförsäkring enligt 58 kap. 19 eller 19 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av försäkringsgivare.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om den omständighet som medför eller kan medföra avskattning och det kapital som hänför sig till försäkringen när omständigheten inträffar. Kontrolluppgiften ska också innehålla

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om den omständighet som medför eller kan medföra avskattning och det kapital som hänför sig till försäkringen när omständigheten inträffar. Kontrolluppgiften ska också innehålla

nödvändiga identifikationsuppgifter för försäkringstagaren och den försäkrade.

nödvändiga identifikationsuppgifter för den försäkrade och pensionsförsäkringsavtalet.

12 §¹

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–10 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om kapitalunderlag för försäkringen respektive avtalet om tjänstepension beräknat enligt 3 a–3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om huruvida

1. försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, *eller*

2. avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Av kontrolluppgiften ska det framgå om försäkringen är en

pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring *respektive om avtalet om tjänstepension är*

jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring. I fråga om en

pensionsförsäkring och ett sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med en pensionsförsäkring ska kontrolluppgiften

även innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter för dessa.

24 kap.

2 §

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 9–11 §§ ska ha kommit in till Skatteverket inom 14 dagar från den dag då den omständighet som utlöste kontrolluppgiftsskyldigheten inträffade.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 9–11 §§ ska ha kommit in till Skatteverket inom 30 dagar från den dag då den omständighet som utlöste kontrolluppgiftsskyldigheten inträffade.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

2. Lagen tillämpas första gången på uppgifter som avser beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019.

¹ Senaste lydelse 2011:1289.

BILAGA 3

Skatteutskottets yttrande 2019/20:SkU3y

En effektivare flytträtt av försäkringssparande

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2018/19:124 En effektivare flytträtt av försäkringssparande. Med anledning av propositionen har tre motioner väckts. Ytterligare två motioner om flytträtt av försäkringssparande har kommit in under allmänna motionstiden och kommer att hanteras av finansutskottet i 2019/20:FiU14. I motionerna berörs dock inte några skattefrågor.

Skatteutskottet begränsar sitt yttrande till propositionen i de delar som avser förändringar i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, inkomstskattelagen (1999:1229) och skatteförfarandelagen (2011:1244).

Skatteutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens lagförslag i berörda delar.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Den skatterättsliga flyttregeln tillkom efter förslag i proposition 1998/99:87 Ändrade försäkringsrörelse regler. En förutsättning för flytt är att den nya försäkringen är av motsvarande slag som den tidigare försäkringen samt att försäkringens hela behållning överförs direkt från den ursprungliga försäkringen till den nya, så att t.ex. inga kontanter betalas ut. Syftet med bestämmelsen är att skattereglerna inte ska motverka möjligheterna att flytta pensionssparandet inom ramen för försäkringsavtalet och den civilrättsliga lagstiftningen så länge pensioneringssyftet upprätthålls. Till skillnad från den civilrättsliga flyttregeln i försäkringsavtalslagen omfattar den skatterättsliga flyttregeln alla typer av pensionsförsäkringar, även kollektivavtalsgrundade försäkringar.

Propositionen

I proposition 2018/19:124 En effektivare flytträtt av försäkringssparande föreslås lagändringar som syftar till att effektivisera möjligheterna att återköpa och överföra (flytta) livförsäkringar. I syfte att effektivisera den lagstadgade flytträtten föreslås tydligare regler i försäkringsrörelselagen (2010:2043) om vilka kostnader försäkringsföretag ska få beakta när de fastställer avgifter vid återköp och flytt. I propositionen förtydligas att avgiften får avse försäkringsföretagets direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller flyttar, beräknade för försäkringar av samma slag. Vidare klargörs att försäkringsföretag får ta ut avgifter för att täcka sådana kvarstående anskaffningskostnader som är direkt hänförliga till den återköpta försäkringen eller den försäkring vars sparkapital flyttats. Det föreslås även att försäkringsföretag inte ska få ta ut någon avgift för kvarstående anskaffningskostnader senare än tio år efter det att försäkringsavtalet ingicks. Ändringarna i försäkringsrörelselagen berör sådana försäkringar som omfattas av den civilrättsliga återköps- eller flytträtten enligt försäkringsavtalslagen (2005:104), dvs. individuell personförsäkring med sparmoment.

Inom skatteutskottets beredningsområde föreslås i propositionen förändringar i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, och skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL.

Den skatterättsliga flyttregeln utvidgas och förtydligas. Det föreslås således att det i inkomstskattelagen (1999:1229) klargörs att hela värdet i en eller flera pensionsförsäkringar får flyttas till en annan pensionsförsäkring med samma person som försäkrad, utan några beskattningsekseptioner. En sådan flytt ska även kunna ske under en pågående utbetalning av pension, men det får inte ha påbörjats några pensionsutbetalningar från den mottagande försäkringen.

Det nuvarande kravet på att den mottagande pensionsförsäkringen ska vara nytecknad slopas enligt regeringens förslag. Detsamma gäller kravet på att den mottagande försäkringen ska vara tecknad av försäkringstagaren i den ursprungliga försäkringen. Regeringen föreslår också ändringar av övergångsbestämmelserna till ändringar i inkomstskattelagen och lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Ändringarna syftar till att förhindra att beskattningen med avkastningsskatt förändras i samband med överlåtelse eller överföring av vissa försäkringsavtal som ingåtts före den 2 februari 2007. Dock bibehålls kravet på att hela värdet i en pensionsförsäkring ska flyttas.

Vad gäller överlåtelser och överföringar av vissa försäkringsavtal anser regeringen att den lägre beskattningen med avkastningsskatt av vissa försäkringsavtal ska bestå efter överlåtelse eller överföring av avtalet. Ändringar i övergångsbestämmelser bör dock göras med stor restriktivitet. Det förhållandet att överlåtelser eller överföringar av kapitalpensionsförsäkringar och försäkringar som tidigare beskattats med premieskatt kan leda till att avkastningsskatten blir högre än om det inte har gjorts någon överlåtelse eller överföring, bedöms dock kunna medföra att försäkringsföretag avstår från att t.ex. effektivisera verksamheten genom omstrukturering. Det finns därför enligt regeringens mening skäl att ändra de nu aktuella övergångsbestämmelserna på så sätt att ett försäkringsavtal som har tecknats före den 2 februari 2007 och som överläts till en annan försäkringsgivare eller överförs från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, inte ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Det är samtidigt viktigt att upprätthålla syftet med de nu aktuella övergångsbestämmelserna. Det finns därför skäl att utforma övergångsbestämmelserna på ett sådant sätt att ett försäkringsavtal efter en överlåtelse eller överföring ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § 1L från den tidpunkten då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Eftersom det endast är pensionsförsäkringsavtal som måste uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § bör bestämmelsen begränsas till sådana avtal. Om den kontrolluppgift som avses i 58 kap. 16 a § 1L inte lämnas kan det på samma sätt som i dag leda till avskattning av försäkringsvärdet enligt 58 kap. 19 a § 1L.

Vad gäller ändringar i skatteförfarandelagen (2011:1244) när det gäller kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar föreslås att kontrolluppgiftsskyldigheten utökas. Det föreslås bl.a. att vissa kontrolluppgifter ska innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter för pensionsförsäkringsavtalet. Kontrolluppgifterna ska ha kommit in till Skatteverket inom 30 dagar, i stället för inom 14 dagar som tidigare, från den dag då den omständighet som utlöste kontrolluppgiftsskyldigheten inträffade.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. Bestämmelserna i inkomstskattelagen ska tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen

tillämpas första gången på uppgifter som avser beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019. Vid överföring till en pensionsförsäkring som har tecknats före den 2 februari 2007 ska det mottagande försäkringsavtalet från överföringstidpunkten uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § inkomstskattelagen. För det mottagande pensionsförsäkringsavtalet gäller från överföringstidpunkten bestämmelserna i 58 kap. 19 a § inkomstskattelagen. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för försäkringsavtal som har överlåtits till en annan försäkringsgivare eller har överförts från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet före ikraftträdandet. Redan i dag kan det förekomma att samma försäkringsprodukt beskattas med två olika skattesatser beroende på om försäkringsavtalet varit föremål för överlåtelse eller överföring eller inte. Retroaktiva ändringar av skattelagstiftningen bör endast göras om det finns starka skäl. Den nu föreslagna ändringen syftar till att undanröja hinder för framtida omstruktureringar. Det saknas därmed skäl att ändra reglerna med retroaktiv verkan för att uppnå syftet med ändringen. Regeringen anser därför att äldre bestämmelser fortfarande bör gälla för försäkringsavtal som har överlåtits eller överförts före ikraftträdandet.

Förslagen om effektivare flytträtt och utvidgad kontrolluppgiftsskyldighet bedöms medföra initiala kostnader för Skatteverket på ca 1 miljon kronor, bl.a. för viss anpassning av Skatteverkets it-system, för extern information och kommunikation, intern utbildning samt ändring av Skatteverkets rättsliga vägledning. Förslagen som rör kontrolluppgifter medför att Skatteverket kommer att kunna effektivisera kontrollverksamheten. De eventuella kostnader som uppstår för Skatteverket ska hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar. Övriga förslag bedöms inte medföra några ökade kostnader för Skatteverket.

Motioner

I ärendet hos finansutskottet har tre följdmotioner kommit in. Under den allmänna motionstiden hösten 2019 har ytterligare två motioner kommit in som berör de aktuella regeländringarna, och även dessa kommer att hanteras i det aktuella ärendet hos finansutskottet. Ingen av motionerna berör dock de ändringar av skattelagstiftningen som skatteutskottet har att yttra sig över. Skatteutskottet behandlar därför inte motionerna.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har i proposition 2018/19:124 En effektivare flytträtt av försäkringssparande föreslagit effektivare och bättre regler för flytträtten av försäkringssparande.

Utskottet välkomnar de förändringar som aviserats. Utskottet anser att det är viktigt att möjligheterna att återköpa och överföra (flytta) livförsäkringar effektiviseras och att pensioneringssyftet därmed upprätthålls och underlättas.

Sammanfattningsvis anser skatteutskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag.

Stockholm den 22 oktober 2019

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Hillevi Larsson (S), Helena Bouveng (M), Peter Persson (S), Tony Haddou (V), Borian Åberg (M), David Lång (SD), Patrik Lundqvist (S), Hampus Hagman (KD), Anna Vikström (S), Eric Westroth (SD), Rebecka Le Moine (MP), Kjell Jansson (M), Johnny Skalin (SD) och Mats Persson (L).